

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

= AMRO =

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN CENTRALE AFDELING POST- EN ACHTERZAKEN	
Riv.	Voor
BEGROUWEN 15 JUN 1992	
AGENDANUMMER	
DOSSIER 911.31 Joegoslavië	

- Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/92/095/2305	12 juni 1992

Onderwerp
Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 41/92)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in de voormalige Joegoslavische federatie.
3. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolbrer der Grenadiers

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één	Kalvermarkt 28	318 6634
	's-Gravenhage	

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/92/095/2305 , d.d. 12 juni 1992

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. AMAD

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

41/92

(Afgesloten 121200 JUN 1992)

Bosnië-Herzegovina

Volgens de jongste berichten houden de gevechten rond de Bosnische hoofdstad Sarajevo aan, met name ook in de omgeving van de luchthaven. Volgens Bosnische meldingen zou ook de "Joegoslavische" luchtmacht deelnemen aan de beschietingen op Sarajevo. VN-militairen hebben bevestigd dat tenminste één vliegtuigbom in de stad is ingeslagen. Dit weerlegt de stelling van de "Joegoslavische" legerleiding, dat zij geen verantwoordelijkheid meer draagt voor de inzet van Servische militaire middelen in Bosnië-Herzegovina.

Ook in andere delen van de republiek wordt naar verluidt op grote schaal gevochten. Zo is gemeld dat Kroatische strijdgroepen een offensief hebben ingezet in de omgeving van de hoofdstad van Herzegovina, Mostar. Doel van deze inzet zou zijn de verovering van de oevers van de rivier Neretva op Servische eenheden. Het is niet uitgesloten dat het Kroatische offensief ook verband houdt met het eerder gemelde akkoord tussen Serviërs en Kroaten over een onderlinge verdeling van Bosnië-Herzegovina. Daarbij was naar verluidt geen overeenstemming bereikt over het grensverloop in de omgeving van Mostar. De Serviërs hadden geëist dat de grens langs de Neretva zou lopen, waardoor Mostar in tweeën zou worden gedeeld. De Kroaten hebben volgens deze melding echter aanspraak gemaakt op de gehele stad. Door het gemelde offensief zouden de Kroatische gebiedsaanspraken met militaire middelen kunnen worden gerealiseerd. Overigens zijn er aanwijzingen dat aan dit offensief ook eenheden uit Kroatië deelnemen. Reeds eerder waren er meldingen dat in deze regio reguliere Kroatische eenheden zijn ingezet.

Ook in het noorden van de republiek was sprake van gevechten. Zo zouden Servische eenheden beschietingen hebben uitgevoerd op Slavonski/Bosanski Brod en met name de brug over de grensrivier Sava. Hiermee zouden zij de infiltratie van Kroatische "vrijwilligers" in Bosnië-Herzegovina willen voorkomen.

Tegen de achtergrond van de voortdurende gevechten is het opmerkelijk dat de leider van de Bosnische Serviërs, Karadzic, een eenzijdig staakt-het-vuren in de republiek heeft aangekondigd. Het bestand zal op maandagochtend ingaan. Karadzic betuigde steun aan de pogingen van de VN het vliegveld van Sarajevo te heropenen voor humanitaire hulpverlening. Naar verluidt zou hij VN-waarnemers hebben uitgenodigd de naleving van het bestand te observeren vanuit "Servische posities". Indien hij daarmee doelt op de stellingen rondom Sarajevo, vanwaar de stad de afgelopen maanden voortdurend beschoten is, is sprake van een belangrijk initiatief. Er zijn echter vooralsnog geen aanwijzingen dat de Serviërs daadwerkelijk bereid zijn de strijd te staken. Aangenomen moet worden dat het aanbod van Karadzic vooral politiek-propagandistische doeleinden dient. In dit verband is vermeldenswaard dat de Secretaris-Generaal van de VN uiterlijk op maandag advies moet uitbrengen over de legering van ruim 1000 VN-militairen rond de luchthaven van Sarajevo. Een duurzaam en door alle partijen in acht genomen staakt-het-vuren is een essentiële voorwaarde daarvoor.

In de omgeving van Travnik in centraal-Bosnië, maar ook in het grensgebied met de republiek Servië, blijven Servische strijdgroepen pogingen doen om de door

hen beheerste gebieden etnisch te zuiveren door de Moslim-bevolking te verdrijven. Op deze wijze hopen zij kennelijk, analoog aan de situatie in Kroatië, voldongen feiten te scheppen met het oog op mogelijke latere onderhandelingen over de etnische verdeling van het Bosnische grondgebied c.q. de aansluiting van de "Servische" gebieden bij Servië.

Het (pro-)Servische persbureau TanJug heeft gemeld dat leden van de ultranationalistische Kroatische militie HOS in de wapenfabriek in Novi Travnik (Bosnië-Herzegovina) wapens en onderdelen ter waarde van 10 miljoen US dollar in beslag hebben genomen, waaronder raketwerpers, houwitseren en antitank- en luchtafweergeschut van groot kaliber. Volgens deze melding gaat de produktie in deze fabriek door ten behoeve van de Kroatische milities. De betreffende melding kan niet bevestigd worden; de verwijzing naar de HOS-betrokkenheid bij de burgeroorlog in Bosnië-Herzegovina dient vermoedelijk ook ter rechtvaardiging van de Servische rol in de strijd in Bosnië-Herzegovina.

Internationale vredesinspanningen

De Amerikaanse regering heeft zich sterk gekeerd tegen de pretenties van de politieke leiding van het "nieuwe" Joegoslavië (Servië/Montenegro) dat dit nieuwe staatsverband geldt als de rechtsopvolger van de oude federatie. Volgens de VS zou de nieuwe staat, om in aanmerking te komen voor één zetel in internationale gremia als IMF, VN en CVSE, eerst moeten aantonen de "algemene normen voor internationaal gedrag te willen naleven". Stopzetting van de Servische agressie ten opzichte van Bosnië-Herzegovina zou dan een primair vereiste zijn voor het "Joegoslavische" lidmaatschap in deze organen. Overigens is gisteren de Amerikaanse poging om "Joegoslavië" op deze gronden deelname aan de UNCED in Rio de Janeiro te ontzeggen, mislukt.

EG-voorzitter Portugal heeft voor het komende weekeinde, voorafgaande aan de EG-bijeenkomst van maandag a.s., trilaterale besprekingen aangekondigd met vertegenwoordigers van Griekenland en Macedonië teneinde een oplossing te bereiken voor problemen rond de internationale erkenning van de Macedonische onafhankelijkheid door de EG. Zoals bekend blokkeert Griekenland erkenning van deze voormalige Joegoslavische republiek onder de naam Macedonië, omdat met deze benaming impliciet aanspraak zou worden gemaakt op het gelijknamige gebied in Noord-Griekenland. Hoewel de Portugese leiding "nieuwe voorstellen" aankondigde, zijn er nog geen aanwijzingen dat Macedonië of Griekenland bereid zijn tot concessies.

Kroatië

Volgens een melding van heeft de JNA zich weliswaar teruggetrokken uit het door de VN-vredesmacht te beschermen gebied (UNPA) in Oost-Slavonië, maar bezet het, in tegenstelling tot wat was overeengekomen, nog "substantiële posities" binnen schootsafstand van de UNPA. Als reactie hierop hebben ook de Kroatische strijdkrachten in Oost-Slavonië hun overeengekomen terugtrekking opgeschort. Deze melding wijst erop dat een opleving van de strijd in deze regio nog steeds tot de mogelijkheden behoort en de uitvoering van het VN-vredesplan daar op grote problemen blijft stuiten.

Kroatische media hebben de afgelopen dagen melding gemaakt van beschietingen van Kroatisch gebied in Slavonië door Serviërs vanuit Bosnië-Herzegovina. Ook zouden Kroatische Serviërs beschietingen hebben uitgevoerd in de regio Karlovac, ten zuidwesten van Zagreb. Er is derhalve geen sprake van dat de situatie in Kroatië genormaliseerd is.

Servië/Montenegro

Het parlement van de nieuwe Joegoslavische federatie heeft de vertegenwoordiger van de voormalige autonome provincie Vojvodina in het presidium van de oude federatie, Kostic, tot voorzitter gekozen. Kostic (niet te verwarren met de gelijknamige vertegenwoordiger van Montenegro, die het voorzitterschap van het presidium geruime tijd heeft waargenomen) was in 1989 in het presidium opgenomen toen de politieke leiding van Vojvodina onder invloed van de toenmalige Servische partijleider, inmiddels president, Milosevic werd gezuiverd. Hij geldt nog steeds als een trouw medestander van Milosevic. Deze melding onderstreept de overheersende invloed van de socialisten in het nieuwe parlement. Overigens is vermeldenswaard dat tot ondervoorzitter is benoemd een vertegenwoordiger van de ultra-nationalistische SRS (de "Chetniks"), die na de socialisten de grootste fractie in het parlement vormt.

Gisteren heeft de secretaris-generaal van de Montenegrijnse Socialistische (ex-communistische) Partij zijn kandidatuur aangekondigd voor het presidentschap van de nieuwe federatie. Dit is enigszins verrassend, omdat werd aangenomen dat Milosevic de aangewezen kandidaat voor deze functie was. Hoewel niet uitgesloten is dat het om een tactische manoeuvre gaat, teneinde de verkiezing van Milosevic door het federale parlement een meer democratisch karakter te geven, kan deze kandidatuur ook samenhangen met de groeiende oppositie tegen Milosevic. Het is ook mogelijk dat er verband bestaat met de onvrede onder de Montenegrijnse bevolking en politieke leiding over de Servische politieke koers.

Conclusie/vooruitzicht

Ondanks een aanbod voor een eenzijdig staakt-het-vuren van Servische zijde, blijft het vooralsnog onwaarschijnlijk dat de strijd in de omgeving van Sarajevo, laat staan elders in Bosnië-Herzegovina, voor langere tijd door alle partijen zal worden gestaakt. De kans op een duurzaam bestand als basisvoorwaarde voor een vreedzame regeling onder auspiciën van de VN blijft uitermate klein. Ook in Kroatië blijft een heropleving van de gevechten tot de mogelijkheden behoren. Uitvoering van het VN-vredesplan blijft daar op grote problemen stuiten.

De invloed van de socialistische partij is ook in het nieuwe Joegoslavische staatsverband overheersend. Het blijft onwaarschijnlijk dat de politieke koers van met name de Servische leiding op korte termijn ingrijpende wijzigingen zal ondergaan.